

Bocholtz

Bóches

Naam

Oudere schrijfwijzen:

Bucholz, Bocholz, 1215 in Bugholte, 1253 Bukehout, 1487 Bucholtz, 1840 Bockholtz.

Naamsverklaring:

Betekent letterlijk 'beukenbos'. (3083)

Status

Dorp in de gemeente Simpelveld. Zelfstandige gemeente t/m 1981.

Onder het dorp Bocholtz vallen ook de buurtschappen Baneheide, Bocholtzerheide, Broek, Prickart, Vlengendaal en Zandberg.

Ligging

ZO van Simpelveld, O grenzend aan Duitsland, tegenover Vetschau/Richterich.

Geschiedenis

Bocholtz was in de tijd van de Romeinen al bewoond, getuige de machtige Romeinse Villa die in 1911 aan de Vlengendalerweg is opgegraven.

Buurtschappen

Baneheide (De Boanhei)

Oudere schrijfwijzen: Bahneheide, Bahneheijde, Bahnenheide, Banerheide, Baaneheid, Baanenheide, Bonneheid, Bonneheyd. Door deze buurtschap loopt de *baan* ('heerbaan', oude doorgaande weg uit de tijd van de Romeinen) van Aken naar Maastricht. *Heide* herinnert aan de heide van het droge plateau waarop de nederzetting zich ontwikkelde. (3083) Gelegen rond de weg Baneheide, W van Bocholtz, Z van Simpelveld, tussen Simpelveld en Nijswiller. W en Z grenzend aan de gemeente Gulpen-Wittem. Het grootste deel van de Baneheide behoorde vroeger tot de gemeente Wittem. 1840 6 huizen, 36 inwoners.
bocholtzerheide (Bóchezerhei)

Oudere schrijfwijzen: Bocholzerheid(e), 1840 Bockholtzerheide. Gelegen W van Bocholtz, tussen Bocholtz en Baneheide. 1840 35 huizen, 140 inwoners.

Broek (D'r Bróch)

Broek betekent 'moerassig land'. Gelegen NW van Bocholtz, ZO van Simpelveld, N grenzend aan de N281.

Prickart (D'r Prikket)

Oudere schrijfwijze: Prikart. Gelegen N van Bocholtz, ZO van Simpelveld.

Vlengendaal (De Vlengeder)

Gelegen N van Bocholtz, ZO van Simpelveld.

Zandberg (D'r Zamberig)

Gelegen N van Bocholtz, ZO van Simpelveld.

Monumentale gebouwen en/of bezienswaardigheden

De *kerk van Jacobus de Meerdere* is in 1873 opgezet door Pierre Cuypers als traditionele kruisbasiliek met één toren. In vermoedelijk de jaren dertig van de 20e eeuw heeft men ten oosten van het bestaande transept een nieuwe oostpartij gebouwd met veel verder uitstekend transept.

Jaarlijks op 16 september werd de Jacobuskerk van Bocholtz bezocht door gelovigen uit het eigen dorp en de omgeving om de H. Cornelius aan te roepen tegen epilepsie en andere zenuwziekten. Wanneer de verering en bedevaart ontstaan zijn, is niet bekend. In de jaren zestig van de 20^e eeuw verminderde de toeloop. Thans is nog slechts sprake van een parochiële cultus.

De *pastorie* (Pastoor Neujeanstraat) is in 1796 voor zeer weinig geld door Servatius Orschel gebouwd. Parochianen sprongen met materiaal bij omdat het kerkbestuur geen geld had.

Kasteel Overhuizen, in het zuidoosten van Bocholtz (Overhuizerstraat), wordt al vermeld in 1330. Van het oorspronkelijke kasteel zijn de fraai gerestaureerde poortboog, de capella domestica (huiskapel), de grote boerderij en een kelder overgebleven. Van 1774 tot 1794 was het de zetel van de heerlijkheid Simpelveld. Het machtige kasteel is bij de inval van de Fransen verwoest.

Een ondergrondse gang verbond kasteel Overhuizen met *kasteel/boerderij Bongard*. De familie Snakkers bewoonde dit kasteel uit de 17e eeuw waarin nu een leerbedrijf is gevestigd. Kasteel Bongard (vroeger ook Bongaard, Bongart) dateert uit 1373,

verbouwd in 1523. Oorspronkelijk bedoeld met drie ronde hoektorens en een vierkante donjon. Ooit gebouwd met twee ronde torens, waarvan er slechts één is behouden. Was vroeger in het bezit van de Heeren van Bongart. De typisch Maaslandse renaissancestijl is nog van het kasteel af te lezen.

Op het recent aangelegde grensoverschrijdende bedrijventerrein Avantis is in 2000 de eeuwenoude kwartsietzandstenen *grenssteen 52 met adelaar van de Vrije Rijksstad Aachen* gevonden. Hij lag jarenlang bedolven onder een dikke laag aarde, op de grens tussen Bocholtz en Aachen. Hij heeft zijn oude plek teruggekregen, bij grenspaal 212, de huidige grensaanduiding tussen Nederland en Duitsland die dwars door Avantis loopt. Bocholtzenaar Hans Hermans heeft de steen ontdekt. Grenssteen 52 was één van de 138 stenen die de Vrije Rijksstad Aachen na het gereedkomen van verdedigingswal de landgraaf in 1338 rondom de stad plaatste. De landgraaf was een aarden verdedigingswal en vormde de grens rondom de stad Aken. Zeventig kilometer lang met greppels tot vier meter diep. De wallen werden beplant met bomen en doordragende struiken. Ruiters en karren konden alleen via wegen de landgraaf passeren en zo in de stad komen.

Eenmaal per jaar inspecteerde het Akense stadsbestuur de 138 grensstenen. In de loop der jaren werden er steeds minder geteld. Al in 1694 waren er nog maar 63 over. Bij een telling in 1979 waren er nog maar 18 te vinden. Het bijzondere van grenssteen 52 is dat deze ooit een drielandpunt markeerde. De hertogdommen Jülich, de Vrije Rijksstad Aken en het Land van Rode, waar ook Bocholtz toe behoorde, grensden hier aan elkaar in de zogeheten Kilshoek. Pas bij het Weense Congres in 1815, na de val van Napoleon, werden nieuwe grenzen getrokken. Bocholtz werd Nederlands. De dorpen en Aken aan de andere kant van de grensstenen kwamen bij Pruisen. En de grensstenen met de adelaar verloren hun geldigheid.

Grote *zwerfkei* (de ene bron stelt dat deze 15.000 kilo zou wegen, een andere bron spreekt van 7.000 kilo).

Buurtschap Vlengendaal:

Puthof.

Vlengendalerhof.

Natuur / cultuur / recreatie

Het *park rond kasteel De Bongard* is ontworpen en aangelegd door Bureau Kragten.

